

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 32/2006 vp

Hallituksen esitys laiksi julkisen hallinnon yhteispalvelusta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 26 päivänä lokakuuta 2006 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi julkisen hallinnon yhteispalvelusta (HE 207/2006 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Tarja Hyvönen, kehittämisspäälikkö Teemu Eriksson ja lainsäädäntöneuvos Ilkka Turunen, sisäasiainministeriö
- hallitusneuvos Miliza Vasiljeff, valtiovarainministeriö
- vanhempi hallitussihteeri Risto Hiltunen, maa- ja metsätalousministeriö
- lakimies Pirjo Kainulainen, sosiaali- ja terveysministeriö
- hallitusneuvos Mikko Salmenoja, työministeriö
- osastopäälikkö Juhani Rantamäki, Kansaneläkelaitos
- erityisasiantuntija Tanja Rantanen, Suomen Kuntaliitto

- språkskyddssekreterare Kristiina Beijar, Svenska Finlands folkting
- lakimies Heikki Sipiläinen, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
- asiamies Kristian Karrasch ja yhteiskuntasuhteiden koordinaattori Päivi Järvinen, Palkansaajajärjestö Pardia ry
- puheenjohtaja Yrjö Suhonen, Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry
- professori Olli Mäenpää
- professori Kaarlo Tuori.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- tietosuojavaltuutetun toimisto
- Metsähallitus
- Verohallitus
- Joensuun seudun työvoimatoimisto
- Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty ry
- Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH ry
- Tekniikan ja Peruspalvelujen Neuvottelujärjestö KTN ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki julkisen hallinnon yhteispalvelusta. Laki korvaisi nykyisin voimassa olevan lain julkisen hallinnon asiakaspalvelujen järjestämisestä yhteisissä palveluyksiköissä. Lakiin julkisen hallinnon yhteispalvelusta ehdotetaan otettavaksi säännökset,

joiden mukaan viranomainen voisi sopia toisen viranomaisen kanssa avustavien asiakaspalvelutehtäviensä hoitamisesta.

Yhteispalvelussa hoidettavat avustavat asiakaspalvelutehtävät määriteltäisiin laissa ja ne rajattaisiin siten, että yhteispalvelussa ei voisi hoi-

taa tehtäviä, joihin sisältyy viranomaiselle kuuluvan päätöksentekovallan käyttöä tai jotka lain mukaan edellyttävät henkilökohtaista käyntiä toimivaltaisessa viranomaisessa. Yhteispalveluun voisivat lain nojalla osallistua valtion viranomaiset, kunnalliset viranomaiset ja Kansaneläkelaitos.

Yhteispalvelun järjestäminen perustuisi osapuolten tekemään sopimukseen. Ministeriö voisi laissa säädetyin edellytyksin velvoittaa sen hallinnonalaan kuuluvan viranomaisen tekemään sopimuksen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Laki julkisen hallinnon asiakaspalvelujen järjestämisestä yhteisissä palvelupisteissä (802/1993) on tullut voimaan 1 päivänä lokakuuta 1993 (HaVM 14/1993 vp — HE 52/1993 vp). Säädettyinä olevan lain tarkoituksena on uudistaa yhteispalvelua koskeva lainsäädäntö siten, että säännökset ovat sopusoinnussa perustuslain kanssa. Samalla tavoitteena on turvata palvelujen saatavuutta mahdollistamalla asiakaspalvelujen järjestämisessä mahdollisimman laaja julkisen sektorin yhteistyö.

Hallintoselonteosta antamassaan vastauksessa eduskunta on muun muassa katsonut, että julkisen sektorin toimijoiden yhteisellä palvelujen järjestämisellä on vastaisuudessa merkittävä rooli palvelujen saatavuuden turvaamisessa. Yhteispalvelun avulla voidaan ylläpitää alueellisesti riittävän kattavaa palveluverkkoa nykyistä tehokkaammin. Palvelupisteiden palveluvalikoimaa on kehitettävä keskeisten palvelujen osalta kattavaksi ja palvelujen saatavuuteen saman tasoisena kaikissa pisteissä on kiinnitettävä erityistä huomiota. Suuremmissa kuntakeskuksissa yhteispalvelu helpottaa asiantuntijaresurssien suuntaamista tehokkaammin niihin kohteisiin, joissa niitä todella tarvitaan (HaVM 2/2006 vp — VNS 2/2005 vp).

Kunta- ja palvelurakenneuudistusta koskeva laista ilmenee, että valtio ja kunnat kehittävät ja ottavat käyttöön tieto- ja viestintätekniisiä ratkaisuja hyödyntävän organisaatio- ja hallinnonalarajat ylittävän yhteispalvelumallin (HaVM 31/2006 vp — HE 155/2006 vp). Tässä yhteydessä on syytä viitata lisäksi kihlakuntahallintoon liittyen hallintovaliokunnan mietin-

töön HaVM 24/2006 vp koskien poliisin hallinnosta annetun lain muuttamista (110/1992).

Käsiteltävänä olevaa lakiehdotusta julkisen hallinnon yhteispalvelusta on tarkoitus soveltaa valtion viranomaisille, kunnallisille viranomaisille ja Kansaneläkelaitokselle kuuluvien avustavien asiakaspalvelutehtävien järjestämiseen ja hoitamiseen viranomaisten yhteistyönä. Säädettyään lakiin sisältyy avustavia asiakaspalvelutehtäviä koskeva raja, joka estää sellaisten tehtävien järjestämisen yhteispalvelulla, joihin sisältyy päätöksentekovallan käyttöä tai jotka lain mukaan edellyttävät palvelun käyttäjän henkilökohtaista käyntiä toimivaltaisessa viranomaisessa. Näin ollen kysymys ei ole tehtävien rajoituksettomasta hoitamisesta yhteispalvelulla eikä myöskään julkista valtaa sisältävän toimivallan siirrosta. Yhteispalvelussa hoidettavat avustavat asiakaspalvelutehtävät on määritelty laissa riittävän täsmällisesti.

Valiokunta pitää tärkeänä sisäasiainministeriön asettaman yhteispalvelun tehostamishankkeen työtä, jossa pyrkimyksenä on nykyisten yhteispalvelupisteiden palveluvalikoiman saaminen nykyistä merkittävästi laajemmaksi ja yhtenäiseksi. Tällä tavalla voidaan parantaa valtion palveluiden saatavuutta monissa osissa maata merkittävästi.

Yhteispalvelussa noudatetaan sitä yleis- ja erityislainsäädäntöä, joka koskee kulloinkin kyseessä olevaa yhteispalvelutehtävää. Saadun selvityksen perusteella esityksen valmistelussa ei ole noussut esiin sellaisia erityistarpeita, joiden johdosta voimassa olevaa yleis- tai erityislainsäädäntöä olisi tarpeen täydentää tai muuttaa.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että yhteispalvelua hoitaville henkilöille annetaan tehtävien vaatima koulutus ja huolehditaan asianmukaisen tukimateriaalin laatimisesta. Neuvontatilanteessa on voitava myös turvautua toimivaltaisen asianomaisen viranomaisen tukeen. Valiokunta toteaa, että esimerkiksi kielilaki (423/2003) koskee yhteispalveluna tarjottavia palveluja ja säädettävän lain soveltamisalaan kuuluvia viranomaisia. Valiokunta tähdentää kielilain edellyttämien kielitaitovaatimusten merkitystä kansalaisten kielellisten oikeuksien turvaamisessa.

Valiokunnan saaman selvityksen perusteella yhteispalvelun henkilöstö on yhteispalvelun toimeksisaajan palveluksessa. Sääntelyllä ei ole

tarkoitus puuttua työnantajan direktio-oikeuteen, yhteispalvelun osapuolten oikeuteen rekrytoida henkilöstöä tai henkilöstön palvelussuhteen ehtoihin.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 17 päivänä tammikuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Matti Väistö /kesk
vpj. Veijo Puhjo /vas
jäs. Janina Andersson /vihr
Nils-Anders Granvik /r
Lasse Hautala /kesk
Rakel Hiltunen /sd

Hannu Hoskonen /kesk
Lauri Kähkönen /sd
Heli Paasio /sd
Tapani Tölle /kesk
Ahti Vielma /kok
Tuula Väättäinen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto.